

Kazahsztánban volt a magyarok őshazája?

Magyar és szovjet tudósok kutatják a madiár és a madzsar törzs titkát

Nemcsak a magyar, hanem a szovjet sajtó is közölte: Kazahsztánban, az Ural-hegységtől keletre ismeretlen magyar (madiár) nevű törzsre bukkant egy budapesti tudós. Természetes, hogy a hír nálunk általános feltűnést keltett. A Szovjetunió területén élő madiár törzsről eddig semmit sem tudunk, s az első közlemény után megcsillant a remény: hátha az ősmagyarok keleten maradt csoportjának leszármazottait találta meg Tóth Tibor antropológus. De a bejelentés érthető érdeklődést váltott ki a Szovjetunióban is, hiszen a jelenleg folyó kutatások feltehetően a magyar és a szovjet népek sok, még ismeretlen kapcsolatát tárják majd fel. Talán mindennél jellemzőbb, hogy az egyik kazah tudományos lapban a kusztanaji területen felfedezett madiárokról szóló tudósítással együtt már cikk jelent meg a magyar és a kazah nyelv közös szavairól.

Újabb felfedezés

Az első hírt érthető óvatossággal fogadták nálunk. Több mint hétszáz éve, Julianus barát utazása óta keressük a honfoglalás előtt még a vándorlások során elvált, vagy még előbb az őshazában maradt rokonokat — nem könnyű tehát elhinni, hogy esetleg nyomukra bukkantak. De azóta újabb felfedezések történtek: megállapították, hogy a kusztanaji madiár szálláshelytől messze délre Üzbegisztánban élnek egy madzsar nevű törzs leszármazottai. Minden jel szerint a madiár és a madzsar egy és ugyanaz a nép. Ezek után jogos igény, hogy a közvélemény már átfogó képet kapjon a kutatásokról. Mert bármilyen tudományos meglepetést is hoznak a következő évek, bárholyan módosítják a különféle feltevéseket, az megváltozhatatlan tény marad, hogy eddig több mint ezer férfit és nőt találtak Kazahsztánban és Üzbegisztánban, akik azt vallják, hogy a madiár-madzsar törzsből származnak.

S az is tény, hogy a madiár-madzсарok aránylag nem messze élnek a magyar nép feltételezett urali őshazájától. Kusztanaj és az Ural-hegység között a távolság alig háromszáz kilométer.

Hol és hogyan?

Tóth Tibor utazásának nem az volt a feladata, hogy a rokonokat kutassa fel. Ismert tény, hogy a magyar őstörténet sok kérdését még homály fedi. Egyebek között a mai napig sem döntötték el meggyőzően: hogyan keletkezett népünk, hol volt az őshaza? Tóth Tibor, aki a Természet-tudományi Múzeum embertani tárának vezetője, korszerű antropológiai eszközökkel akarta elősegíteni a feladat megoldását. De természetes az is, hogy elsősorban olyan népcsoportokat vizsgáljon meg, amelyek közelebbi-távolabbi rokonságban lehetnek a magyarokkal. A Szovjetunióban több finn-ugor nyelvű nép él. A hantik, a manysik és más finn-ugor népek nyelv rokon a magyarval. De rokon lehet olyan csoport is, amely ugyan már nem finn-ugor nyelven beszél, de a csoport, a törzs neve magyar szóból ered. Ma már elfogadott vélemény, hogy a baskir földön élő mescser csoport neve a Magyar (Meyer) törzsnévből ered.

Hol és hogyan élnek a madiárok? Kazahsztánban a kusztanaji terület kétszer nagyobb, mint Magyarország. A tél itt nagyon hideg: mínusz 35 fok az átlaghőmérséklet; a nyár viszont forró: a hőség a 35—40 fokot is eléri. A területen

több mint ötezer fő van. S ahol a Sárga folyó a Sárgatóba ömlik, ott van az állattenyésztő madiárok szálláshelye. Aki ezen a tájon jár, akárcsak másutt Szovjet-Ázsiában, gyakran talál ismerősen csengő folyó-, vagy helységnévet. Kartal, Tura vagy Tas nemcsak itt, hanem magyar földön is van. A hasonlóságok oka, hogy ezek ótörök, eredeti szavak. Ezért nem érzik távolinak a magyar fül a különben már kazahul beszélő madiárok nemzetiségi és telephelyének földrajzi neveit. Tóth Tibor a Kőmösök, Szaga, Özönküzdük, Zsörök, Sopán és Zsüzbáj telepeken vizsgálta a madiárokat. Minden férfi és nő tudta, melyik madiár nemzetiségből ered. Huszonegy férfi és hat nő a megkérdezettek közül az Akbáj nemzetiséghez tartozott. Az öregek neve: akszakál. A szakál magyarul is: szakáll. Az ak szó jelentése; akár az említett Akbáj, nemzetiségnévben: akár az öregek megjelölésében: fehér. Különben a magyar Ákos névben — eredetileg Ak-kus — megvan az ak szó. A név jelentése: Fehér Sólyom. A madiárok elmondották azt is, hogy ősidők óta a Simbolát, Zsilkajdár, Utej és Saksak törzs fiaival és lányaival házasodnak. A Saksak törzs egyik nemzetisége: Tomaj.

Rejtély?

Mit várnak az új kutatásoktól? Elsősorban is azt, hogy felderítik: hol és mikor váltak el a madiárok-madzсарok ősei a magyar néptől? Fel kell kutatni ma még csaknem teljesen ismeretlen történetüket. Ezért most kazah és üzbég földön kibontakozott a magyar és a szovjet tudósok együttműködése, hiszen csak széles körű tudományos munkával oldhatják meg a madiár-madzсар törzs rejtélyét.

Aczél Kovách Tamás

Ismeretlen civilizáció nyomai

A szovjet tudósok, miután megvizsgálták a turkméniai Altindepe ősi település kiásása során talált leleteket, feltételezik, hogy a tudomány előtt eddig ismeretlen eltűnt civilizációra bukkantak.

Az egyik kurgánban olyan agyagszobrokat találtak, amelyeknek karján és hátán furcsa jelzések és vonalkák láthatók. A tudósok arra a következtetésre jutottak, hogy a titokzatos jelek körülbelül ötezer éves ősi írás nyomai.

Válaszol az illetékes

Mindenki kedvére

November 25-i Olvasóink írák rovataunkban jelent meg a *Különleges bolt-e a Bizományi?* című írásunk, melyre Gyimesi László, a bolt igazgatója válaszolt:

„A Bizományi Áruház Vállalat nem különleges bolt, de mint köztudomású, árukészletét nem a nagykereskedelemtől szerzi be, hanem a lakosságtól vásárolja, bizományi átvétellel. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy csak teljesen hibátlan, újszerű, a legutolsó divat szerint készült árut vesz át. Sőt az átvett áruk állapotán igyekszik javítani is, a ruhaféléket tisztíttatja, vasaltatja, a televíziókészülékeket és más ipari cikkeket szakvállalatokkal kijavíttatja és tisztán, illetve jó minőségben, javítási garanciával hozza forgalomba. Az igények megnövekedtek, ma már nem akármit vásárolnak meg a bizományi üzletéből sem. Ezért tehát megértést és bizalmat kérünk, igyekszünk mindenki kedvére tenni, az eladó és a vásárló ügyfeleink érdekeit egyaránt képviselni.”

Emberk és műszerek

— S mit vár ez a jóhírdűzem, az üzem vezetősége az új gazdasági rendtől?

— A dolgok egyszerűbb, gyorsabb, gazdaságosabb lebonyolítását. A mostani ügylet már bénította a kapcsolatokat, A megrendelés, a gyártás, a szállítás bizonyos gyorsaságot, sebességet kíván, s e szükséges sebesség már nem bírta el a kettős adminisztrációt.

Egy példát kérek. Kettőt mond.

— Tegyük fel a következőt: egy párizsi vevő magyar MOM-műszereket akart rendelni. Először írt a Metrimpexnek, másodsor a Metrimpexnek, harmadszor a MOM válaszolt a Metrimpexnek, végül a Metrimpex — ez a negyedik fázis — válaszolt a párizsi rendelőnek. Eddig nem volt engedélyem rá, nem volt jogom a külföldi vevőt például telefonon felhívni. Ezentúl közvetlenül is tárgyalhatok vele. Más példa: részt vetünk a kémiai műszerek nyugat-németországi világkiállításán. E fontos világkiállítás kiértékelését, a hazai külkereskedelem véleményét... 90 nap múlva kaptuk meg.

E gyors, sebes világban nem lehet többé lassan élni. Más volt a fiáker, s megint más az úrhajók kora.

— Bocsánat — közbevetem —, nem az állami külkereskedelem monopóliumával, a külkereskedelmi módszereivel volt, s van bajunk, hanem a merevséggel.

Hiszen már Verne hőse kilencvennél kevesebb — pontosan nyolcvan — nap alatt utazta körül a világot, S hol van már Verne kora?

— Ha a szocialista országnak szüksége van rá, a szocialista ország kapja meg.

— S a MOM kieso plusz jövedelmét ki téríti meg?

— A külkereskedelmi alap fog segíteni kiegyenlíteni.

Még egy kérdés vetődik föl:

— S ha azért a bizonyos műszerért két kapitalista állam verseng? Melyik kapja meg, ha mindkét állam egyforma árat fizet?

— A külkereskedelem monopóliuma nem szűnik meg. Ezt a kérdést a külkereskedelem — a népgazdasági érdekek alapján — dönti el. A műszert az állam kapja meg, amely a magyar áruk iránti érdeklődésében, viszontvárlásaiban fejlődő irányzatot mutat. Az új mechanizmusban decentralizálják a külkereskedelmet. De a népgazdasági érdek — változatlan.

— Az új gazdasági mechanizmust az emberek, a munkások, a gyárak, a közösségek, a társadalom tagjai fogják megvalósítani. Ezért a MOM munkásaival — a munkaadóktól a tervezőasztalig — vitattuk meg a mechanizmus kérdéseit, a gyár 68-as tervét, s a földadatait. Tőlük kérdeztük meg: a kitűzött célokból mit vállalnak, mennyit vállalnak, mennyit képesek majd teljesíteni?

Összesen 1500 embert hallgattak meg.

— Milyen változást jelent majd a MOM életében, munkájában az új mechanizmus?

— A többi közt például ezt: a geodéziai és a laboratóriumi műszereinket önállóan fogjuk exportálni, többi cikkeinket pedig változatlanul az Elektrompex és a Metrimpex. Miután itt igen magas színvonalon áll a műszerekről van szó, tulajdonképpen kvalifikált ember munkát exportálunk majd, emberi fáradozást, küzdelmet, mérnökök és munkások szenvedélyes szép munkáját.

A MOM legfontosabb, legdöntőbb piaca a Szovjetunió és a népi demokráciai államok. Ezenkívül Európa majd minden nyugati országába szállítanak, ezenkívül Ausztráliába, Indiába, Japánba, s a többi közt Kanadába is. Ez jóhírdű üzem.

— Milyen más következménye lesz, s lehet az új mechanizmusnak? Természetesen a MOM-ban.

— A gyár struktúrája olyan cikkeket fel fog eltolódni, amelyek jobban fizetnek; amelyekből több hasznunk lesz. Egy további: tőkés fizetési mérlegünk javítani szeretnénk, ezért tízenöt százalékkal nagyobb tőkés exportot akarunk elérni.

A többi közt itt kezd bonyolódni a kérdés. Új műszereket adunk majd el Nyugaton. De kinek? Egy üzem kapacitásának korlátai vannak. Posch Gyula érzi a bennem fölmerült kérdéseket, s kétélyeket. Kérdés nélkül is felel:

— Az új mechanizmus alapelve az, hogy a népgazdasági érdek egyenlő a vállalati érdekekkel. Ebből indulunk ki. Mi úgy akarjuk a tőkés országok felé irányuló exportunkat emelni, hogy közben maximális módon kielégítjük a szocialista, baráti országok rendelkezéseit és igényeit. Attól az 1500 embertől, akivel beszélgettünk, azt is megkérdeztük: tudják-e ezt a pluszt — tízenöt százalékkal kívánjuk a tőkés exportot emelni — vállalni? Vállalták. Ők mondták, S mi az emberekre, az emberekre valódi teljesítőképességre, szorgalmára, becsületére alapozzuk a terveinket. Egy új kérdés merül föl bennem:

— De mi történik akkor, ha egy kapitalista egy bizonyos MOM-műszerért többet ígér, mint egy szocialista ország?

— Azt hirdetjük: nálunk nincs fölösleges ember. Aki az összeredményt növeli, az összeredményhez hozzájárul, nem fölösleges. Lehet, hogy kevesebb esztorgályos kell majd, s több marós. Az emberek meg fogják tanulni a második szakmát. Néhány esztorgályosból marós lesz. De nem lesz munkanélküli. Itt minden embernek helye, s szerepe lesz. Ami pedig az adminisztrációt illeti, az én elvem az: az adminisztráció minőségét kell megváltoztatni, s nem a létszámát.

Végig fűtöttem, szenvedélyesen beszél. Úgy érzem, a szakak gondja az ő gondja is; legalább olyan fontos számára az ember, aki a műszert gyártja, tervezi vagy szereli, mint maga a műszer, amelyet a gyár elad.

Valaki közbeveti:

— Ismerek egy svájci tőkés, aki egy nap gépesítette az adminisztrációját. Régen két hét alatt állapította meg az adminisztráció például azt, hogy az ő cikkei iránt milyen igény jelentkezett egy adott országban. Ugyanezt a betáplált gépek fél óra alatt állapították meg. A tőkés azonban nem csökkentette a régi adminisztráció létszámát. Megtartotta őket. A fél óras megállapításból fakadó döntések számára tízszer nagyobb nyereséget jelentettek. Az adminisztráció ezután ezt a tízszer nagyobb nyereséget adminisztrálta.

Posch is megjegyzi:

— Van egy három tagú közzgazdasági csoportunk. A múltkor azt kérdeztük; mennyi plusz-nyereségünk lenne, ha egy adott gépcsoportot — például ötven gépet — egy harmadik műszakban is működtetnénk? Kiszámították, hogy évi kétmillió lenne a plusz. Ez a három közzgazdász felesleges? Igen, a bürokráciát meg kell és meg is fogjuk szüntetni. De támogatni, segíteni és biztatni kell a jozan előkészítő munkát. Lehet, hogy tíz vagy ötven embert hanyagságuk vagy egyéb okok miatt el fogunk bocsájtani. De senkit sem fogunk elbocsájtani munkahiány miatt. Ez a lényeg.

Búcsúként ezt mondja:

— Csak egyre kérem. Ne misztifikáljunk. Nem ugrunk fejest a tejeles köcsögbe. Optimisták vagyunk; küzdünk az új gazdasági mechanizmus sikeréért. De ez a siker kemény munkát feltételez és követel. Ha ezt megérti, megértette az új mechanizmust is.

RUFFY PÉTER

Jubileum — csengőszóval

Nagy eseménye volt nyolcvan esztendeje, 1887. november 28-án Budapestnek: megindult az első villamos. Addig csak síneken gördülő lovasút és omnibusznak nevezték társaskocsit bonyolította le a közúti forgalmat. A november végi napon, amely nevezetes dátuma lett a magyar közlekedéstörténetnek, megjelent a modern technika vívmánya, amelyet így láttak az egykori krónikás:

„A kocsi lovak nélkül valóssággá vált. Még az igazi vonat elé is be kell fogni a zakatoló, fekete szörnyeteg, a gőzparipát, a szuszogó, zajos mozdonyt. A villamos azonban egyedül halad, majd vezetőjének egyetlen kézmozdulatára megáll.”

Hol indult meg, milyen volt az első budapesti villamos?

Az Osztrák-Magyar Államvasút pályaudvara elől (ma Nyugati pályaudvar) indult el és a Teréz körúton át (ma Lenin körút) a Király utcáig (ma Majakovszkij utca) haladt. A távolság valamivel hosszabb volt, mint egy kilométer. Az első villamos kísérleti jelleggel közlekedett, nyomtávolsága egy méter volt.

A villamos óriási szenzációt keltett. A körüli járókelők kíváncsian lesték, mikor bukkant fel a november végi ködben a kis, karcsú, világoszöld kocsi, amely „olyan könnyedén szaladt a sínpáron, mint fiatal lány az első bál parkettjén” — írta beszámolójában az egyik újság.

A próbavászt bevélt. Két évvel később két új vonalat nyitottak meg: egyik volt a Stáció utcai (ma Baross utca), a másiknak főútvonal a Podmaniczky (ma Rudas László) utca volt. 1890-ben épült meg a legfontosabb részre, a Nyugati-pályaudvartól a mai Rákóczi (akkor Kerepesi) útig, majd pedig egész az Üllői útig vitte az utasokat.

Nyolcvanadik születésnapját vidám csengőszóval ünnepli a budapesti villamos.

— Milyen változást jelent majd a MOM életében, munkájában az új mechanizmus?

— A többi közt például ezt: a geodéziai és a laboratóriumi műszereinket önállóan fogjuk exportálni, többi cikkeinket pedig változatlanul az Elektrompex és a Metrimpex. Miután itt igen magas színvonalon áll a műszerekről van szó, tulajdonképpen kvalifikált ember munkát exportálunk majd, emberi fáradozást, küzdelmet, mérnökök és munkások szenvedélyes szép munkáját.

A MOM legfontosabb, legdöntőbb piaca a Szovjetunió és a népi demokráciai államok. Ezenkívül Európa majd minden nyugati országába szállítanak, ezenkívül Ausztráliába, Indiába, Japánba, s a többi közt Kanadába is. Ez jóhírdű üzem.

Szegedi irodabútorok az Anna Bellának

(Tudósítónktól) Épül és jövő év május elsejével megnyílik Balatonfüred legszebb részén, a Balaton-part jelenleg legnagyobb szállója, az Anna Bella. A 384 szobás szállót már ellátják a szükséges berendezésekkel. Sorra érkeznek és vagonokat töltnek meg a bútorok. Így irodabútor Szegedről kapott az Anna Bella. Békéscsaba szállítja a csobútorokat, Budapest, Ajka a porcelán és üvegarút, amely egymaga, több, mint két vagonot tölt meg. Érdeklőség, hogy a

húszezer pohár tizenhárom fajta között oszlik meg.

Az új szállót már „eladták” és jövő májusban négy kongresszust rendeznek falai között. Június, július és augusztusban pedig nyugat-német és skandináv vendégeket várnak és csak ebből ötmillió forint a bevétele a emberek azt is kiszámították, hogy a kilencvenmillió forintos beruházzással épülő idényszálló költségei kilenc év alatt megtérülnek a népgazdaságnak.

G. B.

Mgisz pályázatot hirdet 1 fő

gépészmérnöki beosztásra

1968. Január 1-ére.

Feltétel: legalább 5 éves állami gazdasági vagy gépipari üzemeltetői gyakorlat. Fizetés meggyőzés szerint. „Gépészmérnök” 1341 jellegű a Sajtónháza.